

I.Olvasd el a mesét figyelmesen,készíts olvasónaplót!

Egyszer volt Budán kutyavásár (népmese)

Egyik alkalommal, ahogy megy a határban Mátyás király, ott lát egy szegény embert két rossz lovon szántani. De igazán olyan rossz lovak voltak, hogy meg kellett őket magázni, hogy továbbvonszolják az ekét.

Mátyás király odaköszön:

- Adjon isten jó napot, jó munkát! Halad-e valahogy?

Fogadja a szegény ember:

Adjon isten, éppen haladni csak haladnék, de a lovaim olyan gyengék, minden pillanatban várom, hogy kidőlnek.

- Hát miért nem abrakolja őket jobban?

- Haj, abrak, abrak! Bárcsak a családomnak kenyere volna, de se családomnak, se lovamnak ennnivalója nincs!

A szegény ember szomszédjában szánt egy gazdag paraszt olyan négy lovon, hogy majdnem elrepülnek az ekével.

Azt mondja Mátyás király a szegény embernek:

- Miért nem szól a szomszédjának, hogy segítse kifordítani magának ezt a földet?

- Hej, kérem, ez olyan büszke, nyakas paraszt, hogy az ilyen magamfajta emberrel szóba sem áll. Tán még a levegőt is irigyltőlünk.

Akkor azt mondja Mátyás király a szegény embernek:

- Ide figyeljen barátom! Adja el a két lovát, és az összes pénzen vegyen kutyákat. Mindegy, hogy a kutya milyen fajta, csak minél többet vásároljon, és ekkorra meg ekkorra hozza fel Budavára, Mátyás király palotája elé. Azon a napon lesz ott kutyavásár.

Úgy is csinált a paraszt. Eladta a két lovacskát, és összevásárolta a lovak árán a kutyákat. Bizony jó néhány kutyát összevásárolt, talán egynéhányat még úgy is adtak neki, hogy vigye el a portáról.

Akkor a jelzett napon betereli a kutyákat a királyi vár elébe.

Arra a napra Mátyás király a nagyurakat összehívta, és kötelezte őket, hogy legalább egy kutyát mindegyik megvásároljon.

Hús forintnál olcsóbb egy kutya sem lehet, de ha valaki száz forintot ad egyért, az még nemesebb lesz.

A legelső kutyát Mátyás király vette meg, jó summa pénzt nyomott a szegény ember kezébe.

A kutyavásár nagyon rövid ideig tartott, pillanatok alatt elkelt az egész kutyasereg.

A szegény ember hátitarisznyájában viszi a sok pénzt, és dicsekszik otthon fűnek-fának, hogy a két ló árán vett kutyákért mennyi rengeteg pénzt kapott.

Amikor ezt a gazdag paraszt meghallotta, fogta, eladta mind a négy jó lovát, sőt még a két szép növendék csikáját is, ráadásul két-három tehenet, és ennek az árán a környéken a legszebb kutyákat vásárolta össze.

Mikor a kutyákat összevásárolta, hajcsárokat fogadott melléjük, és elszállította Budavárra. Ott jelentkezett a királynál, hogy kutyavásárt csinál.

De Mátyás király azt mondta:

- Jaj, kedves barátom, Budán csak egyszer volt kutyavásár, és többé sohasem lesz! Csináljon a kutyáival amit akar!

Erre a dúsgazdag paraszt mérgében szétverte az egész kutyanyáját, dühösen hazament, és haláláig átkozta a budai kutyavásárt.

II. Helyesírási feladatok

1. Mi az?

Hosszan tartó szárazság: _____ AÁLYSZ

Pénzt dobnak bele: _____ EELYPRS

Estétől reggelig tart: _____ AAÉJKSZ

Mákos és diós karácsonyi tészta: _____ BEGIJL

Az a játék, amelyben a résztvevők elrejtőznek,

és a hunyó igyekszik megtalálni őket: _____ ABCSJKÓÚ

Csecsemőt vagy kisgyermeket gondoz: _____ AADJK

A héjához hasonló, szürke tollazatú,

ragadozó madár: _____ AAKLYRV

2. Olvasd el figyelmesen a mondatokat, és húzd alá pirossal a hibásan írt szavakat!

A fojón hajók és uszájok úsznak. A vizen ringatozo bolyák jelzik, hogy a parttól távolabb méjül a fojam. A kalyakosokat sirájok kísérik. Az eggyik hirtelen lecsap, és s taralyos hullámok közül kiragad egy halat. A parti fák ágaji hajladoznak a szélben. Letört gajjakat sodor a hömpöjgő folyam.

- **Írd le helyesen a mondatokat!**

3. Pótold a szólásokban a hiányzó betűket! Írd le a szólásokat!

Megüti a boká__át.

Tud__a, hol szorít a cipő.

Fe__én talál__a a szöget.

A füle bot__át sem mozdít__a.

2020.03.24.kedd

1. Olvasd el a történetet, és pótolod a hiányzó j/ly betűket!

„A minap a cica nagyot ásítva ébredt fel a tűzhe____ mellett.

- ____ó lenne egy kis egérpecsenye – szólott -, megéheztem az alvásban.

Azzal elindult egérvadászatra. Nem vitt magával se puskát, se kardot.

Megfog____ a ő az egeret a körmével is.

A cica ezután türelmesen várt a kamraablakban, s egyszer csak lát____a,

hogy egy ürge kis szürke egér szopogat____a a hurkán az u____át.

Mi történt ezután? A cica, hopp! – beugrott a hurkák közé az egérre. De az egér, mint a villám surrant tovább a hurkákról a bögrék mellé. A cica tovább fo____tatta az üldözést, s a kiséget megkergette a hordó körül, utána ugrott a befőttesüvegek közé, a to____ásoskosárba, a vizessa____tár tete____ére is követte, felmászott az ú____seprűre, bebú____t a kabát u____ába, végül a csizmába.

De már az egér nem félt. Tudta, hogy egy kis ____uk van a csizma talpán.

Azon a kis ____ukon át kisurrant, és eltűnt a kamra kövei közt lévő egér____ukban.

(Gárdonyi Géza nyomán)

• **Másold le a kiegészített szavakat!**

• **Válaszolj a kérdésekre!**

Mit csinált a kiséget, amikor a cica megpillantotta?

Mi volt a kosárban?

Miért nem tudta nyakon csípni a cica az egeret a csizmában?

Hol talált menedéket a kiséget?

2. Jelöld be a szóhatárokat, és írd le a szólásokat! Ügyelj a kezdőbetűkre és az írásjelekre!

magaalattvág__aafátotthonfele__tetteazeszétapádanyádide__ö__ön
itat__aazegereketneszól__számnemfá__fe__emakikap__amar__a
mindenkiamagaházatá__ánseper__enőrizked__azalvókutyától
addignyú__tőzkod__ameddigatakaródermegütiaboká__át
fülebot__átsemmozdít__akivág__aarezet

3. Mit jelent? Alkoss mondatokat a felsorolt szavakkal!

szablya – szabja, foglya – fogja, bojt – bolyt, fojt – folyt, hej – hely,
súlyt – sújt, ily – íj

Pl.Kezében egy éles _____ , de ezzel nem a ruhát _____ .

Olvasd el a mesét,készíts olvasónaplót!

Mátyás király és a kolozsvári bíró

Népmese

Nemhiába szerette a nép Mátyás királyt: nem volt több hozzá hasonlatos királya a magyaroknak. Amint neszét vette, hogy itt vagy ott erősen sanyargatják a szegény földnépét, nem volt nyugodalma Budavárában - álruhába öltözött, s úgy ment színről színre, látni a valóságot.

A többiek közt hírül adják, hogy a kolozsvári bíró ugyancsak sanyargatja a szegény népet. Hiszen nem kellett több Mátyás királynak. Majd megnézi azt ő a maga szemével, s jaj, lesz annak a bírónak, ha igaznak látja a sok sűrű panaszt. Máskülönben is már rég vágyódott Kolozsvárra. Hogyne vágyódott volna, hisz ebben a városban látta meg először Isten áldott napját. (Még most is áll az ő szülőháza: nézzétek meg, ha Kolozsváron jártok.)

De hogy szavamat össze ne keverjem, Mátyás király bement Kolozsvárra, paraszti ruhában, s ottan leült a mészárszék elé, éppen szembe a bíró házával. Hiszen jókor ült a mészárszék elé. Nagy sereg nép hordotta a fát a bíró udvarára, egy csomó ember meg vágta a fát az udvaron. Mellettük a hajdúk, s pálcával biztatták a szegény népet: hordjad, vágjad, paraszt!

Egyszerre csak egy hajdú megpillantja Mátyás királyt.

- Ne, te, ne - mordult rá a hajdú -, hát te mit lopod Isten áldott napját?! Kelj föl, ne lógasd a hosszú orrodat, hitvány paraszt!

S hogy szavának nagyobb foganatja legyen, pálcájával jól húzott a "hosszú orrú" paraszt hátára. Mátyás fölállott, megvakarta a hátát, de nem indult.

- Indulj már!

- Jó, jó, de mit fizet kend?

- Ezt, né! - ordított a hajdú, s még jobbat húzott Mátyás hátára. - Indulj előttem!

Mit volt mit nem tenni, Mátyás elindult a hajdú előtt.

- Be a bíró udvarára, vágjad a fát, hosszú orrú!

A bíró ott könyökölt a tornácon. Mátyás megszólította:

- Kegyelmed a bíró?

- Én hát, mi közöd hozzá?

- Ahhoz nekem semmi közöm, de szeretném tudni, mit fizet a favágásért?

- Ejnye, ilyen-olyan, szedtevette parasztja - káromkodott a bíró -, mindjárt fizetek én neked! Húzz rá! - parancsolta a hajdúnak.

No, annak nem kellett parancsolni, harmadszor is ráhúzott, hogy csak úgy porzott Mátyás zekéje.

Jól van... Mátyás többet egy szót sem szólt, vágta a fát, meg hordta a bíró pincéjébe, de közben, mikor senki sem látta, veres krétával három hasábra ráírta a nevét.

Este csöndesen továbbkullogott, de másnap megint beállított Kolozsvárra, most

már nem zekében, hanem királyi ruhában, s nem ült le a mészárszék elé, hanem fölment az ő palotájába. Egyszeriben hívatta a bírót s az egész tanácsot, ahogy szokta. A bíróhoz volt az első szava:

- Mi hír a városban, bíró uram?
- Semmi nevezetes, felséges uram. Csöndben, békében élünk, amiért áldjuk is felséged nevét lefektünkben-felkeltünkben.
- Úgy? Hát a szegény föld népe? Nem sanyargatják az előljárók?
- Nem sanyargatja senki, felséges uram. Soha nem volt ilyen jó dolga a föld népének.
- Jól van, bíró uram. Hanem szeretnék végigsétálni a városon, hadd lássak mindent színről színre. Tartsanak utánam kegyelmetek.

Elindult Mátyás király, utána a bíró, és mind a tanácsbéliek. Mennek utcáról utcára, s egyszerre csak megáll a bíró udvara előtt.

- Ej, de nagy kazal fája van, bíró uram!
- Isten megsegített - mondotta a bíró alázatosan.
- Hát az Istenen kívül más nem segített? Kik hordták ide ezt a sok fát?
- A népek, felséges uram.
- S mit fizetett nekik?
- Ingyen, szeretetből tették - mondotta a bíró.
- Na, én mintha másként hallottam volna... Hé, legények - fordult a király a szolgálaihoz -, hányjátok szét a kazalt!

A legények serényen munkához láttak, széthányták a kazalt, Mátyás meg csak nézte erősen, hogy mikor kerül elé az ő három fája. Előkerültek azok is.

- Nézzen ide, bíró uram! Tud-e olvasni?
- Tudok, felséges uram - hebegett a bíró, akinek már akkor égett a föld a talpa alatt.
- Olvassa, mi áll ezen a három hasábon?
- Mátyás... Mátyás... Mátyás... - dadogott a bíró.
- Bizony, ha Mátyás, úgy tudja meg kend, hogy azt én írtam oda. Én voltam az a hosszú orrú paraszt, akire háromszor vágatott a hajdú, mert fizetés nélkül nem akartam hordani a fát!

- Ó, felséges uram! Kegyelem árva fejemnek!

Térdre borult a bíró, térdre a hajdú is. Mondta Mátyás a hajdúnak:

- Te állj fel! Szolga vagy, azt tetted, amit az urad parancsolt. Hanem kendet, bíró uram, példásan megbüntetem. Akasztófát érdemelnél, de fejedet üttetem, szegény népnek sanyargatója!

A népek, kik ezt hallották, lelkesen kiáltották:

- Éljen Mátyás király! Ez az igazság!

Hanem Mátyás halálával meg is halt az igazság... Még ma is mondja a nép: "Meghalt Mátyás király, oda az igazság..."

GYAKORLÓ FELADATOK -Mondatfajták

1. Pótold a mondatok végén az írásjeleket! Milyen mondatfajta?

a)

A gyerekek játszanak__

Kik fogócskáznak__

Fussál gyorsabban__

Bárcsak jobban futhatnék__

Jaj, megfogtak__

b)

Beköszöntött az ősz__

Nini, mennyi madár száll a magasban__

Hová repülnek__

Bárcsak megsimogathatnék egyet__

Szálljatok szabadon__

Keressetek téli szállást__

Tavasszal visszavárunk benneteket__

2. Alakítsd át a kijelentő mondatokat felszólító mondatokká!

Holnap elmegyünk moziba.

Ma Tomival sétálsz.

Este nem olvasol sokáig.

Peti Bence mellé áll a sorba.

Rajz órára falevelet hoztok.

3. A mondatokat alakítsd át kérdő mondatokká úgy, hogy az –e kérdőszócska szerepeljen benne!

Veszel a süteményből.

Megtanulod a leckét.

Elolvassuk a mesét.

Kimentek az udvarra játszani.

4. Olvasd el a történetet! Pótold a mondatok végén az írásjelet!

Orsolyáék családja hétvégén a folyó mellett vert tanyát__ Édesapja a vízparton horgászik__ Orsolya gyakran megkérdi:

- Fogtál-e már valamit, apa__

Fél óra múlva apja kiált:

- Siess Orsi, hatalmas ponty van a horgon__

- Jaj, ez tényleg óriási__

Együtt emelik ki a vízből__

- Ki tisztítja meg__

Természetesen ez apu dolga__

A finom halászlét már anyu főzi__

- Hű, de finom lesz__ Bárcsak eljönnénk a jövő héten is__ - sóhajtozik

Orsolya__

5. Az alábbi történet mondataiban a mondatkezdés és a mondatvégi írásjel nem mindig helyes. Húzd alá ezeket színessel, majd írd fölé a helyes betűt és a mondatvégi írásjelt!

a)

Panka lányom egyik reggel így szólt hozzám:

- Apu, eredj ki a vásárba.
- Megyek már, tarisznyával hozom a mézeskalácsot.
- Sose fáradj vele apukám. hozz egy eleven bocikát.
- milyen legyen, Pannikám!
- Úgy szeretném, ha fehér csillag lenne a homlokán?

Mire hazakerültem, az is kiment az eszemből, hogy csillagos homlokú boci is van a világon.

- hoztad-e, apu. – ugrott a nyakamba Panka.
 - Hoztam, ám.
 - Miben hoztad. Csak nem a zsebedben?
 - Ott én.
 - Jaj, vigyázz, hisz ott összenyomhatod.
 - Gyorsan kitisztítom a szemétkosarat. Jó lesz neki ólnak!
- ebben Pankának volt igaza! Szépen bele is nyugodtam.

(Móra Ferenc nyomán)

b)

Írj a javítás után a feladatnak megfelelő mondatfajtaát a szövegből!

kijelentő mondat:

kérdő mondat:

felszólító mondat:

óhajtó mondat:

Olvass,készíts olvasónaplót!

1. Benedek Elek: A Tordai-hasadék

Elmondom nektek a Tordai-hasadék történetét. Rövid, igen rövid ennek a története.

Világhíres Szent László királlyal csak egyetlenegyszer történt meg, hogy az ellenség elől megfutamodni kényszerült. Meg kellett futamodnia, mert azon vette észre magát, hogy egyedül van. Még egy pillanat, körülfogja az ellenség, s mit ér a nagy vitézség, egy ember mégiscsak egy ember, nem bírhat le százakat egymaga. Megsarkantyúzta hát Szög paripáját, szélnél sebesebben vágatott a tordai hegyeknek. De a kunok (mert azokkal hadakozott abban az időben Szent László) szüntelen nyomában voltak a királynak, s már-már úgy volt, hogy elejébe kerekednek, körülfogják.

— Ó, uram, Jézus, segélj! — fohászkodott fel László, s szemét égre emelte.

S ím, halljatok csodát, abban a pillanatban kettéhasadt a tordai hegy, széles, mély hasadék tátongott László mögött. A kunok rémülten néztek bele a hasadékba. Aztán jobbra-balra tekingettek, hol kerülhetnének elébe Szent Lászlónak, de a hasadék nemcsak széles, hanem hosszú is volt. Messze járt már akkorra Szent László, amikor a kunok a hasadékot megkerülhették volna. Nem is kellett vágatni a királynak, szép csendesen léptetett vissza az ő népéhez.

2.AZ ISTEN KARDJA

népmonda

Attila már az új hazában volt, mikor egyszer különöset álmodott. Azt álmodta, hogy meghasadt az ég, szállt belőle egy ősz öregember, s egy kardot kötött a király oldalára. De nagyon különös kard volt az. Arany a markolata, s az volt a legkülönösebb, hogy amint a kardot kezébe vette, egyszerre maga előtt látta az egész világot, rengeteg erdőt, végtelen tengereket, fényes városokat, rettentő hadseregeket. S ahogy megsuhogtatta a kardot a világ négy tája felé, hát az erdők meghajoltak, a tengerek meghasadtak, a városok lánggal égtek, a hadseregek földre hulltak.

- No, ez különös álom volt. Ugyan mit jelenthet? - tűnődött a király, s magához parancsolta tanácsadó papjait, a táltosokat, hogy fejtsék meg álmát.

- Nem nehéz ezt megfejteni, nagyúr - mondja a legöregebb táltos. - Azt jelenti ez, hogy Isten a maga kardjának mását adja neked, s te azzal hatalmad alá hajtod az egész világot.

Abban a szempillantásban suhog az ajtófüggöny, s az őrt álló vitézek egy pásztorfiút vezetnek a király elébe. Különös kard volt a fiú kezében, aranymarkolatú. Odanyújtotta a királynak.

- Hol vetted ezt, te fiú? - kérdi ámulva Attila.

Leborul a pásztorgyerek a földre, szava akadozik.

- Ahogy ma hajnalban nyájamat terelgettem, uram királyom, észreveszem, hogy sántít a fehér üsző, és véres nyomot hagy a lába. Körülnézek, mi szúrhatta meg ezen a selyemfüvön? Hát ennek a kardnak a hegye állt ki a földből. Odamegyek, ki akarom húzni, láng csap ki belőle. Ijedtemben elszaladtam, és csak messziről néztem, hogy lobog lánggal a kard. Egyszerre aztán ellobbant a láng, s mire odaértem, már kint volt a földből az egész kard, ott feküdt a fűvön. Fölemeltem, és elhoztam neked, nagyúr, mert téged illet!

- Ez az Isten kardja! - kiáltották a táltosok.

Attila pedig felnézett az égre, suhintott a karddal keletre, nyugatra, észak felé, délnek, és ezt mondta hozzá:

Csillag esik, föld reng: jött éve csudáknak!

Ihol én, ihol én, pörölyje világnak!

Sarkam alá én a nemzeteket hajtom:

Nincs a kerek földnek ura, kívül rajtam!

**(Idézet Arany János *Buda halála*
című elbeszélő költeményéből.)**